

Uzasadnienie
do uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie utworzenia Centrum Biblioteczno-Kulturalnego Gminy Grabówka i nadania statutu

Centrum Biblioteczno-Kulturalne Gminy Grabówka jako jednostka kultury zostało utworzone uchwałą Nr I/3/2025 Rady Gminy Grabówka z dnia 1 stycznia 2025 r. w sprawie utworzenia Centrum Biblioteczno-Kulturalnego Gminy Grabówka i nadania statutu (Dz. Urz. Woj. Podl. poz. 6).

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 87 oraz z 2025 r. poz. 1173) statut jednostki kultury zawiera:

- 1) nazwę, teren działania i siedzibę instytucji kultury;
- 2) zakres działalności;
- 3) organy zarządzające i doradcze oraz sposób ich powoływania;
- 4) określenie źródeł finansowania;
- 5) zasady dokonywania zmian statutowych;
- 6) postanowienia dotyczące prowadzenia działalności innej niż kulturalna, jeżeli instytucja zamierza działalność taką prowadzić.

W przypadku, gdy organizator zamierza powierzyć instytucji kultury możliwość prowadzenia także innej działalności niż działalność kulturalna, to wówczas postanowienia dotyczące tej innej działalności muszą znaleźć się w statucie instytucji kultury. Sam ustawodawca nie określił, jaka to inna działalność niż kulturalna może być objęta treścią statutu instytucji kultury. W tym zakresie wypracowano w orzecznictwie sądowym katalog przesłanek, jakie muszą być spełnione, aby owa inna działalność mogła być prowadzona przez instytucję kultury.

Są nimi:

- 1) działalność wspomagająca realizację celów podstawowych instytucji kultury;
- 2) działalność nie kolidująca z realizacją celu podstawowego przez instytucję kultury (tak NSA w wyrokach z: 2 marca 2017 r. sygn. akt II OSK 2864/16; 18 stycznia 2022 r. sygn. akt III OSK 891/21; 26 maja 2020 r. sygn. akt II OSK 2619/19). W orzecznictwie sądowym dopuszczono nawet, by ową poboczną (dodatkową) działalnością była działalność gospodarcza (tak NSA w wyrokach z 3 września 2013 r. sygn. akt II OSK 1698/13; 29 września 2016 r. sygn. akt II OSK 2026/16). Ponadto określenie innej niż kulturalna działalności nie może nastąpić w statucie w sposób niedookreślony i pozostawiający całkowitą swobodę interpretacyjną (tak NSA w wyrokach z: 21 maja 2020 r. sygn. akt II OSK 2828/19; 2 marca 2017 r. sygn. akt II OSK 2864/16).

Tym samym ustawodawca nie zakazuje, aby statut instytucji kultury jako działalność poboczną (dodatkową) uznał działalność w zakresie sportu lub rekreacji. Taki pogląd, wprost dopuszczający w statucie instytucji kultury wskazanie na działalność w zakresie sportu i rekreacji dopuścił Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gliwicach wyroku z 17 września 2018 r. sygn. akt IV SA/Gl 555/18 i chociaż wyrok ten został uchylony przez NSA wyrokiem z dnia 1 marca 2022 r. sygn. akt III OSK 754/22, to Naczelny Sąd Administracyjny

nie zakwestionował możliwości określenia na podstawie art. 13 ust. 2 pkt 6 u.o.p.d.k. działalności w zakresie sportu i rekreacji jako działalności dodatkowej.

Zasady prowadzenia gospodarki finansowej przez Centrum zostały określone w § 16 i § 17 jej Statutu.

W statucie trzeba więc wskazać, w jaki sposób dyrektor danej instytucji kultury ma być powoływany. Nie wystarczy więc wskazać w statucie, że np. dyrektora powołuje się na podstawie przepisów ustawy. Zwracają na to uwagę organy nadzorcze.

W ustawie o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej mamy bowiem do czynienia z kilkoma różnymi i wykluczającymi się wzajemnie trybami powoływania dyrektora instytucji kultury. Dyrektor może być:

- 1) powołany przez organizatora po zasięgnięciu opinii związków zawodowych działających w tej instytucji kultury oraz stowarzyszeń zawodowych i twórczych właściwych ze względu na rodzaj działalności prowadzonej przez instytucję (art. 15 ustawy);
- 2) wskazany w wyniku wyłonienia zarządcy (art. 15a ustawy);
- 3) wyłoniony w drodze konkursu (art. 16 ustawy).

W orzecznictwie sądów administracyjnych wskazuje się, że statut instytucji kultury powinien określać, czy kandydata na stanowisko dyrektora powołuje organizator oraz czy wyłania się go w drodze konkursu.

Mając na uwadze ww. przepisy w uchwale zmieniającej uchwałę w sprawie utworzenia Centrum Bibliotecznego-Kulturalnego Gminy Grabówka i nadania statutu zostały doprecyzowane postanowienia statutu Centrum Bibliotecznego-Kulturalnego Gminy Grabówka i dostosowane do potrzeb Centrum.